

AGENȚIA ROMÂNĂ DE ASIGURARE A CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Managementul și asigurarea calității activităților de predare, învățare și cercetare; Dezvoltarea unei culturi a calității

Prof. dr. Nicoleta CORBU

Prof. dr. Dorian COJOCARU

Prof. dr. Vasilica STAN

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, 16-17 martie 2017

Plan tematic:

- Proceduri pentru inițierea, monitorizarea și revizuirea periodică a programelor și activităților desfășurate
- Proceduri obiective și transparente de evaluare a rezultatelor învățării
- Proceduri de evaluare periodică a calității corpului profesoral
- Accesibilitatea resurselor adecvate învățării
- Baza de date actualizată sistematic, referitoare la asigurarea internă a calității
- Transparența informațiilor de interes public cu privire la programele de studii; certificatele, diplomele și calificările oferite
- Funcționalitatea structurilor de asigurare a calității educației, conform legii

Proceduri pentru inițierea, monitorizarea și revizuirea periodică a programelor și activităților desfășurate

Inițiere

- Programe de studii noi;
- Calificare nouă sau existentă ; ocupații corespunzătoare.

Monitorizare

- Evaluarea interesului candidaților/studentilor pentru programul de studii;
- Evaluarea impactului calificării pe piața muncii.

Revizuire

- În raport cu exigențele pieței muncii privind calificarea și, respectiv, privind competențele absolvenților.

Cine realizează demersurile de inițiere, monitorizare și revizuire a programelor de studii?

Este unul dintre domeniile în care, universitățile/facultățile își pot să pună în valoare capacitatea de a valorifica autonomia universitară cu scopul de a-și crește impactul la nivel local, regional, național și internațional .

În baza unui regulament și a unor proceduri aprobate la nivel instituțional (Senatul universitar), Facultățile / departamentele pot constitui comisii/grupuri de lucru alcătuite din cadre didactice și studenți pentru a iniția, monitoriza și revizui programele de studii.

Inițierea programelor de studii

Un program de studii nou se poate iniția pentru a dezvolta o calificare nouă pentru o ocupație existentă sau pentru o ocupație nouă;

Dacă va fi o calificare nouă aceasta va trebui să fie inclusă în cadrul Național al Calificărilor (CNC);

Ocupațiile existente se verifică în Clasificarea Ocupațiilor din România (COR);

În cazul unei ocupații noi este necesar ca aceasta să fie introdusă în COR.

Etape ce ar trebui parcurse pentru inițierea programelor de studii

Inițierea programelor de studii

I. Descrierea calificării în termeni de competențe profesionale (cunoștințe și abilități) și transversale; G1

II. Identificarea, pentru fiecare program de studii, a corelațiilor dintre competențe și arii de conținut, discipline de studii și creditele aferente acestora din urmă; G 2

III. Elaborarea planului de învățământ al programului de studii în concordanță cu competențele care definesc calificarea

Descrierea calificării în termeni de **competențe profesionale** (cunoștințe și abilități)

Grila 1

Competențe profesionale	C1	C2	C3	C4	C5	C6
Descriptori de nivel ai elementelor structurale ale competențelor profesionale						
CUNOȘTINȚE						
1. Cunoașterea, înțelegerea conceptelor, teoriilor și metodelor de bază ale domeniului și ale ariei de specializare; utilizarea lor adecvată în comunicarea profesională						
2. Utilizarea cunoștințelor de bază pentru explicarea și interpretarea unor variate tipuri de concepte, situații, procese, proiecte etc. asociate domeniului						
ABILITĂȚI						
3. Aplicarea unor principii și metode de bază pentru rezolvarea de probleme/situații bine definite, tipice domeniului în condiții de asistență calificată						
4. Utilizarea adecvată de criterii și metode standard de evaluare, pentru a aprecia calitatea, meritele și limitele unor procese, programe, proiecte, concepte, metode și teorii						
5. Elaborarea de proiecte profesionale cu utilizarea unor principii și metode consacrate în domeniu						
Standarde minime de performanță pentru evaluarea competenței:						

Se elaborează de către cadrele didactice care inițiază un nou program de studii.

Face parte din documentația ce se depune la ANC pentru aprobarea calificării.

Descrierea calificării în termeni de **competențe transversale** – Grila 1

Nr. crt.	Descriptori de nivel ai competențelor transversale	Competențe transversale	Standarde minimale de performanță pentru evaluarea competenței
1.			
2.			
3.			

Competențele transversale sunt acele capacități care transcend un anumit domeniu, respectiv program de studii, având o natură transdisciplinară. Acestea constau în abilități de lucru în echipă, abilități de comunicare orală și scrisă în limba maternă/străină, utilizarea tehnologiei informației și comunicării – TIC, rezolvarea de probleme și luarea deciziilor, recunoașterea și respectul diversității și multiculturalității, autonomia învățării, inițiativă și spirit antreprenorial, deschiderea către învățarea pe tot parcursul vieții, respectarea și dezvoltarea valorilor și eticii profesionale, etc.

II. Identificarea, pentru fiecare program de studii, a corelațiilor dintre competențe și arii de conținut, discipline de studii și creditele aferente acestora din urmă; **Grila 2.**

III. Elaborarea planului de învățământ al programului de studii în concordanță cu competențele care definesc calificarea.

Fișa disciplinei

- Obiectivele disciplinei;
- Conținutul științific al disciplinei;
 - Cunoștințe ➡ transmiterea și învățarea cunoștințelor;
 - Abilități ➡ formarea și dezvoltarea abilităților / *skills* / *savoir faire* (activități practice);
- Resursele de învățare;
- Metodele de predare / învățare;
- Metodele de evaluare;
- Rezultatele învățării/competențele generate de fiecare disciplină (*learning outcomes*).

Competențele generate de fiecare disciplină din planul de învățământ integrează competențele propuse (scontate) de programul de studii.

Monitorizarea programelor de studii: proceduri

Chestionare, interviuri, ateliere pentru evaluarea și analiza așteptărilor, a impactului și a gradului de satisfacție al studenților și angajatorilor;

Diferite alte mijloace pentru evaluarea interesului generat la nivel internațional.

Monitorizarea programelor de studii

STUDENȚI

- Evaluarea așteptărilor studenților și a percepției acestora;
- Gradul de satisfacție a studenților privitor la:
 - conținutul științific al programului de studii și competențele dezvoltate;
 - baza materială oferită și resursele de învățare;
 - aplicațiile practice și formarea abilităților;
 - prestația cadrelor didactice;
 - stagiile de practică ...
- Promovabilitatea studenților și rata abandonului (cauzele abandonului) ș.a.

ANGAJATORI

- Evaluarea așteptărilor angajatorilor și a impactului absolvenților;
- Ponderea absolvenților angajați în domeniul calificării obținute, corespunzător competențelor formate, în primul an și și după doi ani de la finalizarea studiilor etc.

INTERNAȚIONAL

- Evaluarea interesului față de programul de studii la nivel internațional :
- atractivitatea pentru studenți străini (ponderea studenților străini înscriși la programul de studii);
- angajarea absolvenților în alte state (UE și altele) în domeniul calificării obținute;
- ș.a.

Monitorizarea programelor de studii: proceduri

Elaborarea raportului de monitorizare a programului de studii cu punctele tari și punctele slabe ale acestuia.

Elaborarea măsurilor de revizuire și îmbunătățire a programului de studii.

Revizuirea programelor de studii

- Analiza structurii existente a planurilor de învățământ;
- Analiza conținutului științific al fișelor disciplinelor și a metodelor de predare, învățare și evaluare;
- Aplicarea măsurilor de revizuire și îmbunătățire a programului de studii pentru eliminarea punctelor slabe identificate pe durata monitorizării;
- Revizuirea, modificarea și completarea conținutului științific (teoretic și aplicativ) al disciplinelor;
- Elaborarea unui plan de îmbunătățire a resurselor învățării, alocarea resurselor și punerea lui în aplicare;
- Creșterea cantității și a calității bazei materiale a predării și învățării;
- Revizuirea și îmbunătățirea metodelor de predare și învățare etc.

Proceduri obiective și transparente de evaluare a rezultatelor învățării

Există regulament privind evaluarea studenților (se precizează formele de evaluare și modul în care se desfășoară acestea);

Cadrele didactice și studenții au acces la el și îl respectă/aplică în mod consecvent;

Examinarea studenților se realizează de o echipă de cadre didactice (2-3);

Fișa disciplinei are elemente de conținut care relevă îmbinarea predării cu învățarea și evaluarea (sunt precizate: formele de evaluare pe parcurs, modul în care se desfășoară evaluarea și rezultatele așteptate);

Procedeele de evaluare a studenților sunt centrate pe rezultatele învățării (precizări în fișele disciplinelor).

Toate informațiile referitoare la predare, învățare și evaluare sunt cunoscute de către studenți

Proceduri obiective și transparente de evaluare a rezultatelor învățării

- Cum măsurăm dobândirea competențelor înscrise în fișele de disciplină? – prin examene, colocvii, teme de casă, proiecte
- Departamentele didactice trebuie să se asigure că formele și probele de evaluare a cunoștințelor asigură verificarea dobândirii tuturor competențelor din fișele de disciplină
- Cât de formale pot fi examenele? Cât de informale pot fi examenele?
- Evaluare continuă la toate disciplinele – o modalitate de a “fideliza” studenții
- Teme de control mai dese, pentru a micșora presiunea examenelor
- Trecerea de la forma de învățământ clasică, față în față (IF) la forma blended learning

Proceduri de evaluare periodică a calității corpului profesoral

Raport nr. cadre didactice cu norma de bază în universitate/nr. studenți înmatriculați

Evaluarea periodică a cadrelor didactice (colegială, de către studenți, de către directorul de departament)

Elaborarea și aplicarea unui plan de îmbunătățire a calității

Accesibilitatea resurselor adecvate învățării

Strategii didactice

- Fișele disciplinelor conțin informații referitoare la tipurile de activități și metodele didactice utilizate corespunzătoare fiecărui tip de activitate și formă de învățământ.

Servicii sociale, culturale și sportive

- Universitatea asigură studenților la servicii sociale de cazare, cantină, precum și la baze sportive, centre culturale etc.

Programe de stimulare și recuperare

- Universitatea/Facultatea dispune de programe speciale de stimulare a studenților cu performanțe și de recuperare a celor cu dificultăți.

Baza de date actualizată sistematic, referitoare la asigurarea internă a calității

- Universitățile dispun de sisteme informatice integrate care permit colectarea, prelucrarea și analiza datelor și informațiilor relevante pentru evaluarea și asigurarea instituțională a calității.
- Universitățile aplică proceduri operaționale de colectare și prelucrare a informațiilor curriculare de la universități din țară și străinătate pentru stabilirea de repere calitative și cantitative.
- Este important de menționat că existența unei baze de date cât de bogate nu servește la nimic dacă managerii universității nu fac analize, prognoze, planuri etc. pe baza acestora.
- Existența bazelor de date nu este un scop în sine.
- Universitățile utilizează baze de date care se pot completa on-line, pentru asigurarea confidențialității și pentru analiza datelor privind activitatea didactică și de cercetare științifică a cadrelor didactice și cercetătorilor.
- Evidențele financiar-contabile se realizează prin sisteme informatice dedicate.

Tipuri de date integrate in sistemele informatice

Date referitoare la:

- programele de studii universitare le licență, masterat și doctorat;
- planurile de învățământ;
- structura anului universitar;
- orare;
- sistemele de evaluare și notare;
- protocolul și calendarul și sesiunii de admitere;
- registrele matricole;
- situațiile școlare;
- evidența studenților și a traiectoriilor lor școlare;

Tipuri de date integrate in sistemele informatice

- date privind mobilitățile studenților și ale cadrelor didactice;
- organizarea pe module, grupe și subgrupe a seriilor de studenți;
- calendarul sesiunilor de examene și notele obținute la examene;
- situația burselor;
- situația taxelor și a obligațiilor financiare ale studenților;
- analizele dedicate managementului universitar;
- situația spațiilor;
- situația proiectelor de cercetare;
- situația proiectelor finanțate din fonduri europene;
- date despre cercetarea științifică: planuri, domenii, parteneriate, resurse umane, resurse financiare, resurse materiale, realizări etc.

CRITERIILE C.5, C.7 ȘI C.8

- Precizarea contextului: definirea criteriilor C.5, C.7 și C.8 din standardele ARACIS.
- Criteriile similare din standardele ENQA.
- Sfaturi practice din experiența de evaluator.

CRITERIUL C.5.: ACCESIBILITATEA RESURSELOR ADECVATE ÎNVĂȚĂRII

- Standarde: Resurse de învățare și servicii studențești
- 1. Fiecare cadru didactic dispune de **strategii actualizate de predare** pentru fiecare curs, conforme cu programul de studiu, caracteristicile studenților, forma de învățământ și criteriile de calitate predefinite.
- 2. Facultatea dispune de programe de **stimulare** a studenților cu performanțe înalte în învățare și de **recuperare** a celor cu dificultăți în învățare.
- 3. Facultatea, prin universitate, dispune de un număr minim de **servicii sociale**, culturale și sportive pentru studenți, cum sunt: spații de cazare pentru cel puțin 10 % din studenți, bază sportivă, diferite servicii de consiliere, care dispun de un management eficient.

CRITERIUL C.7.: TRANSPARENȚA INFORMAȚIILOR DE INTERES PUBLIC CU PRIVIRE LA PROGRAMELE DE STUDII ȘI, DUPĂ CAZ, CERTIFICATELE, DIPLOMELE ȘI CALIFICĂRILE OFERITE

- Standarde: Informație publică
- 1. Facultatea trebuie **să ofere informații și date**, cantitative și/sau calitative, actuale și corecte, despre calificările, programele de studiu, diplomele, personalul didactic și de cercetare, facilitățile oferite studenților și despre orice aspecte de interes pentru public, în general, și pentru studenți, în special.

CRITERIUL C.8.: FUNCȚIONALITATEA STRUCTURILOR DE ASIGURARE A CALITĂȚII EDUCAȚIEI, CONFORM LEGII

- Standarde: Structura instituțională de asigurare a calității educației este conformă prevederilor legale și ***își desfășoară*** activitatea permanent.
- 1. Există la nivelul facultății ***o comisie*** pentru evaluarea și asigurarea calității.
- 2. Procedurile și activitățile de evaluare privind calitatea educației ***au fost elaborate*** și aprobate de Senatul universitar. Comisia elaborează Raportul anual de evaluare internă și îl face public prin afișare sau publicare, inclusiv în format electronic, și formulează propuneri de îmbunătățire a calității educației.

The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA)

- **Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (*ESG 2015*)**

<http://www.enqa.eu/>

http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf

1.6 Learning resources and student support

- **Standard:** Institutions should have *appropriate funding* for learning and teaching activities and ensure that adequate and readily *accessible learning* resources and student support are provided.
- **Guidelines:** For a good higher education experience, institutions provide a range of resources to assist student learning. These vary from physical resources such as libraries, study facilities and IT infrastructure to human support in the form of tutors, counsellors and other advisers. The role of support services is of particular importance in facilitating the *mobility of students* within and across higher education systems. The needs of a diverse student population (such as mature, part-time, employed and international students as well as students with disabilities), and the shift towards student-centred learning and flexible modes of learning and teaching, are taken into account when allocating, planning and providing the learning resources and student support. *Support activities and facilities may be organised in a variety of ways depending on the institutional context.* However, the internal quality assurance ensures that all resources are fit for purpose, accessible, and that students are informed about the services available to them. In delivering support services the role of support and *administrative staff is crucial* and therefore they need to be qualified and have opportunities to develop their competences.

1.8 Public information

-
- **Standard:** Institutions *should publish information* about their activities, including programmes, which is clear, accurate, objective, up-to date and *readily accessible*.
 - **Guidelines:** Information on institutions' activities is useful for prospective and current students as well as for graduates, other stakeholders and the public. Therefore, institutions provide information about their activities, including the programmes they offer and the selection criteria for them, *the intended learning outcomes of these programmes*, the qualifications they award, the teaching, learning and assessment procedures used, *the pass rates* and the learning opportunities available to their students as well as *graduate employment information*.

2.1 Consideration of internal quality assurance

- **Standard:** External quality assurance should address the *effectiveness* of the internal quality assurance processes.
- **Guidelines:** Quality assurance in higher education is based on the *institutions' responsibility* for the quality of their programmes and other provision; therefore it is important that external quality assurance recognises and supports institutional responsibility for quality assurance.

If higher education institutions are to be able to demonstrate the effectiveness of their own internal quality assurance processes, and if those processes properly assure quality and standards, then external processes might be less intensive than otherwise.

Sfaturi pentru evaluare

- Scopul principal **nu** este identificarea punctelor slabe pentru punerea în discuție a **calificativului** acordat.
- Scopul principal este suținerea **sistemului intern** de calitate.

Sfaturi pentru evaluare

- Această parte a fișei de vizită prezintă **pericolul** virării spre formalism în evaluare!
- Este abordată spre sfârșitul evaluării (oboseală ?!).
- Am putea crede că verificarea existenței unor **hârtii** este cheia evaluării.

Sfaturi pentru evaluare

- Este foarte important să evaluăm cum sistemul intern de evaluarea a calității lucrează prin rezultatele, consecințele, impactul și efectele obținute!

VĂ MULȚUMIM PENTRU ATENȚIE

B-dul Mărăști nr. 59, Sector 1, București, România,

tel. 021.206.76.00, fax 021.312.71.35

Email: office@aracis.ro, www.aracis.ro

© 2017, ARACIS. Reproducerea este autorizată cu condiția menționării sursei.